

# Refumigra

Migració, Drets  
Humans i Asil



## GUIA DIDÀCTICA

Amb la col·laboració de:

Amb el suport de:





# Sobre aquesta guia

## 1. Presentació

Refumigra és un activitat ludicoformativa en format de joc audiovisual per equips, destinada a la sensibilització de les persones estudiants d'educació superior en la temàtica de refugi, asil i migracions. El joc té una durada aproximada d'entre dues i tres hores i es fonamenta en tècniques d'aprenentatge competencial (basat en problemes) i d'aprenentatge cooperatiu.

S'hi treballen com a continguts:

- Definició de conceptes sobre refugi, asil i migracions
- Per què migren les persones? Causes dels desplaçaments forçosos
- Desplaçaments a nivell global i a l'entorn europeu
- Rutes migratòries. Països d'emigració i països d'acollida
- Panorama legal. Legislació internacional i visió des dels Drets Humans
- Els murs físics i els murs intangibles
- Què sabem i què no sabem. Visió des dels rumors i trencament de mites
- Coresponsabilitats en un món globalitzat: ciutadania responsable
- Crida a l'acció: Què s'està fent i què podem fer?

És un joc estructurat en 8 rondes. A les rondes inicials es resolen per equips les qüestions plantejades sense cap tipus de suport, per analitzar els coneixements inicials i reflexionar sobre els prejudicis amb què venen les persones participants. Les següents rondes es treballen amb diferents suports, en funció de la ronda: mòbil, mapes i altres materials. D'aquesta manera, es permet consultar la informació ne-

## SOBRE AQUESTA GUIA



cessària per a resoldre les qüestions plantejades i s'enfoca el joc a l'aprenentatge autònom i cooperatiu per equips.

Inicialment, l'activitat ha estat pensada per facilitar la introducció de la temàtica i d'eines de reflexió-acció en espais d'educació formal, en resposta a l'interès creixent del professorat universitari per la integració de la *gamificació* a l'aula, si bé té una clara aplicació en espais d'educació no formal i informal.

Aquest recurs és una iniciativa del programa [Acollida](#) de persones refugiades de la Fundació Autònoma Solidària, i ha sigut elaborat per part de l'[Associació Jugami](#), amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona. Volem agrair a la [Plataforma Stop Mare Mortum](#) l'assessorament rebut en la seva elaboració.



## 2. Objectius d'aquest recurs

### 2.1. Objectiu general

La finalitat principal del recurs ludicoformatiu és sensibilitzar al col·lectiu universitari sobre les temàtiques de refugi, migracions i asil, i donar-los eines i recursos per a actuar a nivell individual i/o col·lectiu.

### 2.2. Objectius específics

- Aclarir i definir conceptes relacionats amb la temàtica de refugi, migracions i asil.
- Donar a conèixer les causes que impulsen a les persones a desplaçar-se de manera forçosa.
- Posar en evidència els estereotips i els rumors establerts a la societat, i desenvolupar estratègies per combatre els rumors racistes o xenòfobs.
- Promoure la reflexió crítica davant mitjans de comunicació i xarxes socials.
- Fer reflexionar sobre el nostre rol com a ciutadans i ciutadanes en la situació actual.
- Identificar iniciatives que s'estan duent a terme al voltant de la temàtica i possibles accions que podem fer a nivell individual i col·lectiu.
- Apoderar les persones cap a una acció transformadora per una societat més justa i participativa.
- Promoure valors de la cultura de pau i societat acollidora.



### 3. Metodologia

L'activitat de sensibilització té un format de joc per a equips de 3 a 5 persones i es divideix en diferents rondes. Cada ronda permet treballar els diferents continguts des de diverses metodologies com la resolució de problemes, l'aprenentatge experiencial i el treball en equip.

El joc es crea amb els següents valors i fonaments teòrics com a base:

- **Aprenentatge competencial:** Problem Based Learning (PBL). Aquesta metodologia permet centrar l'atenció en el fet que la persona participant aprengui a resoldre una situació o problema i que per tant el seu aprenentatge vagi més enllà de *dir* i *fer*. L'aprenentatge basat en problemes o projectes consisteix en dissenyar situacions d'aprenentatge per a les quals la persona participant hagi de coordinar estratègicament els seus coneixements i les seves habilitats per a resoldre un problema autèntic i contextualitzat.
- **Aprenentatge cooperatiu:** aprenentatge entre iguals. Treballar en equip afavoreix l'atenció a la diversitat, la motivació i, en general, l'aprenentatge. La diferència de coneixements inicials de les persones participants es viu com una riquesa i no com una barrera per a l'aprenentatge. En aquest sentit, es fomenta un ensenyament multidireccional i plural més ric i eficaç, alhora que es permet l'aprenentatge de competències transversals relacionades amb el treball en equip: inclusió, respecte, presa de decisions compartides, coresponsabilitat, etc.
- **Acció juvenil: implicació i responsabilitat.** L'activitat de sensibilització cerca fomentar en les persones joves l'actitud activa i transformadora que sovint les defineix. L'assumpció de responsabilitats i l'apoderament per part dels joves són eines que els permeten desenvolupar una identitat com a ciutadans/ciutadanes actius i compromesos amb el seu entorn més proper i en un món més globalitzat.

## SOBRE AQUESTA GUIA



- **Collective Impact:** treball en xarxa. L'impacte col·lectiu és més eficaç que la suma d'impactes individuals. Per aquest motiu, es defensa la col·laboració entre els diferents agents implicats en les temàtiques treballades i es promou la implicació de les persones participants en entitats a nivell col·lectiu.

### 4. Recursos necessaris

Els recursos que es necessiten per tal de dur a terme el joc audiovisual són els següents:

- Sala equipada amb:
  - ◇ Taules i cadires (idealment una taula per grup).
  - ◇ Projector i equip de so
  - ◇ Connexió *Wifi*
- Material específic per a cada mòdul (inclòs en el material complementari)
  - ◇ Dossiers d'informació
  - ◇ Mapes d'Europa i del món
  - ◇ Fulls de respostes
- Bolígrafs i material de papereria

A més, és necessari que cada equip disposi d'un mínim d'un *smartphone*.

## SOBRE AQUESTA GUIA



### 5. Estructura de l'activitat

El recurs es divideix en 8 rondes, que es resolen de manera seqüencial amb els diferents grups. Si bé la proposta està pensada per a ser realitzada com a activitat única, la seva estructura modular permet que cada ronda es pugui treballar per separat en el cas de voler treballar únicament alguns dels continguts i metodologies proposades.

Amb objectiu d'ajudar en la dinamització, aquesta guia disposa d'una fitxa per a cadascuna de les fases on es detalla la metodologia de dinamització, recomanacions i propostes per a la reflexió. S'inclouen també materials complementaris i algunes propostes d'aprofundiment en el cas de què es vulgui treballar cada mòdul per separat.



## MÒDUL I



# 1. Un món en moviment

### TEMPS

- 20 minuts

### MATERIAL

- Presentació
- Full de respostes i bolígraf
- Connexió a internet (opcional)

## Objectius

- Fer una primera avaluació dels coneixements individuals i grupals sobre la temàtica d'asil, migracions i refugi.
- Començar a reflexionar sobre els desplaçaments forçosos, la migració i la cerca d'asil, presentant algunes dades actuals relacionades amb la temàtica.
- Aclarir i definir la principal terminologia lligada a les diferents situacions de les persones que es desplacen: persona refugiada, sol·licitant d'asil, apàtrida, desplaçada interna i migrant.

## Metodologia i continguts

Aquest primera ronda es realitza únicament amb la presentació, sense cap material complementari. Es divideix en dues parts: una primera, introductòria, en què cada grup intentarà donar resposta a les 5 preguntes tipus test plantejades relatives a algunes dades actuals relacionades amb la temàtica de refugi, migracions i asil.

En la segona part, s'introdueixen 5 definicions relacionades amb la temàtica. Per grups, s'haurà de relacionar cada definició amb cadascun dels 5 conceptes situats a la dreta: persona refugiada, sol·licitant d'asil, apàtrida, desplaçada interna i migrant.

Un cop respostes les dues qüestions, es recollirà el full de respostes i es comentaran les respostes de manera conjunta.



# 1. Un món en moviment

## Per a la reflexió

Quant a la situació actual en relació al desplaçament forçós al món:

- La població d'Espanya està prop dels 47 milions, la de França dels 65 milions. Si ajuntéssim totes les persones en situació de desplaçament forçós, seria l'equivalent a la població d'un país de la mida de França.
- En aquestes dades, no hi ha comptabilitzades les persones que migren per altre motius (p.e. econòmics).
- Entre gener i juny del 2018, es comptabilitzen més de 2816 persones que han mort en el seu procés migratori internacional (per actualitzar aquestes dades, veure projecte *missing migrants* al material complementari).

Quant als conceptes relatius a les persones desplaçades:

- Creus que és important aquesta distinció entre persona refugiada i persona migrant més enllà de la terminologia legal? Creus que s'hauria d'ampliar?
- Creus que els mitjans de comunicació, les xarxes socials i la societat en general utilitzen aquests conceptes de manera rigorosa?

## MATERIAL COMPLEMENTARI

- [Diccionario de Asilo, de CEAR](#)
- [informe global trends d'ACNUR del 2017](#)
- [Projecte Missing Migrants, de la Oficina Internacional de Migracions](#)



# 1. Un món en moviment

## SOLUCIONARI

**Està passant ara...**

1. Segons l'Agència de la ONU per a les persones refugiades (ACNUR) al finals del 2017 hi havia al món...


a. 15 milions de persones refugiades  
 b. 28 milions de persones vivint fora del país d'origen  
 c. 48 milions de persones migrants  
 d. 68 milions de persones desplaçades forçoses



- 1. B
- 2. D
- 3. B
- 4. A
- 5. D

6. COM ANOMENEM a la persona...??

... que està fora del seu país d'origen o residència habitual i té "un temor real de persecució degut a la seva raça, religió, nacionalitat, pertinença a un grup social específic o opinió pública i no pot o, donat cert temor, no desitja, valer-se de la protecció d'aquell país".



- 6. Refugiada
- 7. Apàtrida
- 8. Migrada
- 9. Desplaçada interna
- 10. Sol·licitant d'asil



## MÒDUL 2



# 2. I tu... què faries?

### TEMPS

- 30 minuts

### MATERIAL

- Presentació
- Targetes de casos pràctics
- Normativa (opcional)

## Objectius

- Donar a conèixer les causes que obliguen a les persones a desplaçar-se de manera forçosa.
- Empatitzar amb les persones migrants i refugiades.
- Aprofundir sobre les causes de desplaçament susceptibles de protecció internacional.
- Reflexionar sobre els límits de la protecció internacional.

## Metodologia i continguts

Es dona a cada grup participant 6 targetes de casos de persones que han marxat del seu país (veure material complementari). En funció del nombre de grups, els casos es poden repetir.

Per a cada cas, s'intentaran definir els motius generals de la fugida/migració. Posteriorment, cada grup decidirà si, segons les definicions treballades en la ronda anterior, el motiu de fugida estaria emparat per la protecció internacional o no.

Un cop els grups han treballat els 6 casos, es comenta en comú la llista de motius i s'expliquen quins dels motius de fugida estarien emparats i quins no, i quins límits poden tenir aquestes situacions.

Específicament, es recomana incidir en les particularitats de la protecció en el cas de les persones refugiades per conflicte, les climàtiques, les refugiades per identitat sexual i de gènere. També es recomana, en els casos en què no hi ha una protecció específica, introduir la perspectiva dels Drets Econòmics, Socials i Culturals i Ambientals (DESCA) (veure Annex 1 d'aquesta guia).

## 2. I tu... què faries?

### Per a la reflexió i debat

Sobre els motius que podrien obtenir protecció internacional:

- Creus que a la pràctica totes les persones poden obtenir la protecció? Creus que hi ha casos no protegits o de difícil demostració?
  - Situació actual del refugi per motius climàtics.
  - Refugi per identitat sexual i de gènere: difícilment “demostrable”.
  - Refugi per conflicte. Han de ser països en conflicte reconegut.
- Què passa amb els països sense guerra oberta però amb altes taxes de violència?

Sobre els casos no emparats actualment per la protecció internacional:

- Creus que aquestes persones s’han vist obligades a migrar o ha estat una decisió lliure? Si estiguessis en la seva situació, què faries?
- En algun cas podem tenir part de responsabilitat nosaltres de les situacions proposades? (introduir concepte de *corresponsabilitat*).
- S’hauria de facilitar a les persones que es desplacin, sense posar en perill la seva vida?

### MATERIAL COMPLEMENTARI

- Annex I de la guia didàctica

### PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Investigació de vulneració de drets en el cas de persones refugiades per identitat sexual i de gènere. Més informació a entitats com [ACATHI](#) o [CEAR](#).
- Situació del refugi per motius climàtics (veure monogràfic [Refugiados climáticos: una realidad invisible](#)).



## MÒDUL 3



# 3. D'origen i d'acollida

### TEMPS

- 20 minuts

### MATERIAL

- Presentació
- Mapa mut del món
- Full de respostes i bolígraf
- Mapamundi actualitzat o connexió a Internet per ubicar els països (opcional)

## Objectius

- Apropar-nos al fenomen de la migració en el context actual.
- Descobrir quines parts del món coneixem molt i quines poc.
- Reflexionar sobre els conflictes mediàtics i els conflictes silenciats.
- Prendre consciència del poder dels mitjans de comunicació a l'hora de donar més o menys visibilitat a unes o altres regions del món i alguns conflictes en concret.

## Metodologia i continguts

Cada grup ha d'intentar ubicar en el mapa els 3 països que creu que han sigut l'origen de més persones refugiades, i els 3 que més n'han acollit en l'any 2017. Un cop fet, es fa una foto al mapa.

A continuació es faciliten les dades de l'informe *Global Trends d'ACNUR*, on es detallen els 10 països que al 2017 han acollit i desplaçat a més persones. S'intenten ubicar els 5 primers de cada.

Es posa en comú a continuació. Hem sabut ubicar tots els països? Per què?

## 3. D'origen i d'acollida

### Per a la reflexió i el debat

- Hem sabut ubicar tots els països? Hi ha algun país que desconexies? Hi ha zones del mapamundi que desconeguis per complert?
- Hi ha alguns conflictes que desconexiem?
- ⇒ La majoria de persones tenim molt presents alguns països i d'altres possiblement no en sabem res. Els mitjans focalitzen en el que consideren que és noticable, i això fa que tinguem una percepció esbiaixada del món.
- Hi ha països que esperàvem trobar a la llista i no hi són o a la inversa? Surt algun país europeu a la llista?
- A països com el Líban, una de cada 6 persones és refugiada. Si nosaltres tenim un PIB molt superior, podríem acollir més persones?

### MATERIAL COMPLEMENTARI

- [informe Global Trends d'ACNUR del 2017](#)

### PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- **Esbrinem més sobre els països d'origen de persones refugiades. Coneixes alguna persona que procedeixi d'allà?**
- **Recerca i reflexió sobre els conflictes silenciats. Causes i responsabilitats.**
- **Aprofundiment en el cas del Líban.**





# 4. La resposta d'Europa

### TEMPS

- 20 minuts

### MATERIAL

- Presentació
- Full de respostes i bolígraf
- Connexió a Internet (opcional)

## Objectius

- Introduir les diferents respostes que es duen a terme en l'àmbit del refugi i les migracions per part de les institucions públiques.
- Analitzar la resposta a nivell europeu i plantejar-hi alternatives.

## Metodologia i continguts

Aquest ronda es realitza únicament amb la presentació, sense cap material complementari. Es divideix en dues parts: una primera, en què s'introdueixen 5 definicions de respostes legals per part de les institucions públiques. Per grups, s'haurà de relacionar cada definició amb cadascun dels 5 conceptes situats a la dreta: reubicació, reassentament, expulsió, repatriació voluntària, asil.

En la segona part, cada grup intentarà donar resposta a les 5 preguntes tipus test plantejades relatives a la resposta europea i espanyola a les persones que es desplacen i que cerquen refugi.

Un cop respostes les dues qüestions, es recollirà el full de respostes i es comentaran les respostes de manera conjunta.

## 4. La resposta d'Europa

### Per a la reflexió i debat

Quant als conceptes relatius a la terminologia legal:

- Quines d'aquestes solucions creus que és més duradora? Quina creus que s'està duent a terme de manera majoritària a la Unió Europea?
- A nivell de comunitat europea, distinció entre reassentament i reubicació.

El fet d'oferir asil a les persones refugiades és un dret humà d'obligat compliment per part dels estats. Es tracta, doncs, d'una obligació política.

- Creus que el repartiment de quotes és una solució adequada al fenomen, o bé té com a conseqüència la desuniversalització d'un dret fonamental?
- Quin és el grau d'acompliment d'aquestes quotes a dia d'avui?

### MATERIAL COMPLEMENTARI

- [Diccionario de Asilo, de CEAR](#)
- [informe global trends d'ACNUR del 2017](#)

### PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- El cas d'Espanya. Vulneracions a la Frontera Sud (veure Informe [Frontera Sur](#), elaborat per [IRÍDIA](#), [Fotomovimiento](#) i [Novact](#)).
- Agència [Frontex](#). Quina funció fa, i quants diners ens costa. A on es destinen els recursos.





## MÒDUL 5



# Les rutes del desplaçament

### TEMPS

- 20 minuts

### MATERIAL

- Presentació: mapa de les principals rutes de desplaçament al continent africà
- Targetes de decisions dels dos casos
- Dau amb 20 cares (es pot fer via aplicació)
- Mapa mut + retolador (opcional)
- Diners (opcional)

## Objectius

- Empatitzar amb les persones migrants i refugiades.
- Conscienciar-nos sobre les diferents situacions en què es poden trobar les persones que es desplacen.
- Reflexionar sobre les conseqüències de les respostes internacionals als moviments de persones.

## Recomanacions inicials

En cas de fer la ronda com a mòdul separat, es recomana no acabar amb aquesta activitat. En tractar-se d'una activitat vivencial, algunes decisions i desenllaços poden impressionar als i les joves. Es recomana que, posteriorment, es realitzi alguns dels següents mòduls, per acabar de manera constructiva i enfocada a l'acció.

## Metodologia i continguts

Es dona a cada grup participant el bloc de targetes de decisions en el desplaçament i, opcionalment, un mapa mut. Es manté en el projector el mapa amb les principals rutes de desplaçament entre Àfrica i Europa i se'ls explica el punt d'inici en el mapa en els dos casos (Libèria i Eritrea).

Cada grup haurà d'anar llegint les targetes i, en funció del que vagi passant, aniran prenent les diferents decisions en grup. En alguns casos, sobretot en moments de desplaçament, hi ha un factor atzar que decidirà la propera targeta i que es decidirà tirant un dau.

Se'ls dóna un retolador per a què vagin marcant la ruta.

# Les rutes del desplaçament

## Per a la reflexió i debat

- Com us heu sentit a mesura que us anàveu desplaçant?
- Amb què us heu trobat: tràfic de persones, violacions, assassinats, abandonaments...?
- En quins casos afectava l'atzar? Creus que aquest factor "sort" afecta a la vida real?
- Creieu que en el cas de la dona el desplaçament ha estat més difícil? I si fóssim un infant?
- Creieu que les persones prenen aquest viatge assumint aquests riscos?
- Quantes persones deuen estar en trànsit ara mateix?

Conseqüències de la política de tancament i externalització de fronteres: rutes cada cop més llargues i perilloses. Cada cop es dona més responsabilitats a països on no es poden garantir els drets de les persones.

## MATERIAL COMPLEMENTARI

- [Fitxes de l'estat de països Amnistia Internacional](#)

## PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- **Propostes de vies legals i segures en els desplaçaments.**
- **Recerca i recopilació de notícies sobre vulneració de drets de les persones migrants i refugiades al Líban.**



## MÒDUL 6



# Però...de qui parlem?

### TEMPS

- 15 minuts

### MATERIAL

- Presentació (opcional)
- Connexió a internet
- Un *Smartphone* per equip

## Objectius

- Apropar-nos als nostres propis estereotips.
- Entendre els conceptes d'estereotip i prejudici.
- Reflexionar sobre la diferenciació social entre persona refugiada i persona immigrant (migrant).

## Metodologia i continguts

Seguint la presentació, es demana als diferents participants que apuntin 5 conceptes que relacionin amb la paraula refugiada i 5 que relacionin amb la paraula migrant. Es pot utilitzar la web [mentimeter](#) i introduir el codi des d'un *smartphone*.

A partir de la web *mentimeter*, es fa un núvol de paraules.

Es treuen conclusions de les diferències en els dos conceptes, i s'introdueixen els conceptes d'estereotip i prejudici.

# Però... de qui parlem?

## Per a la reflexió i debat

- Quins conceptes associem majoritàriament amb refugi i quins amb migració?
- Quins d'aquests conceptes són estereotips i quins prejudicis?
- Han sortit trets de vestuari o trets físics diferencials entre els dos conceptes? (estil *migrant econòmic*: *negre*, *refugiat*: *nen siri*)? Tenim associada inconscientment aquesta idea?
- Es possible que, com a societat, ens doni més pena un "infant siri" que un "infant negre"?
- En els conceptes de refugi: han sortit tots els motius relacionats amb les persones refugiades, o majoritàriament han sortit aquells relacionats amb els conflictes?
- Han sortit conceptes relacionats amb la pobresa en el cas de la migració? Tots les persones migrants són pobres?

## PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- **Investigar quines concepcions tenen altres persones d'aquests conceptes i incloure'ls en el núvol de paraules. Identificar què són imatges estereotipades i què prejudicis.**





# 7. Els murs intangibles

### TEMPS

- 20 minuts

### MATERIAL

- Presentació
- Annex 2 de la guia didàctica
- Dades per complementar els rumors (opcional)

## Objectius

- Aprofundir en els estereotips i prejudicis associats a les persones que es desplacen
- Entendre el concepte de rumor
- Reflexionar sobre les estratègies que acompanyen els rumors
- Aprendre estratègies per a combatre els rumors i assumir-les com a part de nostra manera d'actuar

## Metodologia i continguts

Seguint la presentació, es van posant diferents frases a la pantalla. A mà alçada, cada persona ha d'aixecar la mà si l'ha sentida prèviament.

Per grups, es reparteix a cada persona una targeta de rol/pensament. En funció d'aquest pensament, haurà de posicionar-se en una de les quatre cantonades de l'aula en funció de si està d'acord o no amb l'afirmació de la pantalla ("*totalment d'acord*", "*d'acord*", "*ni d'acord ni en desacord*", "*en desacord*").

Començant per les persones que estan en desacord, han d'expressar les seves idees en funció del rol establert. Es pot canviar de parer i de cantonada en funció de les diferents intervencions.

# 7. Els murs intangibles

## Per a la reflexió i debat

- Ens ha estat més fàcil intervenir des d'una posició o una altra? És més fàcil parlar des del rol de poder i defensant dades difícilment contrastables?
- Com podem rebatre determinats arguments?
- Com ens hem sentit quan ens han refutat la nostra posició?

Combatre els rumors es pot fer de manera quotidiana. Tinguem-ho en compte a l'hora de parlar, compartir continguts, a xarxes socials, etc.

## ALGUNES RECOMANACIONS

- En funció dels grups, a partir de la segona frase es pot repartir un rol de pensament/ ideologia contraris al de la majoria a fi de fomentar el debat.
- En funció dels grups, es pot donar més o menys dades per a facilitar el debat. És important, però, començar sense pràcticament informació i anar repartint rols i dades.
- Si el debat entre les diferents posicions és desigual, aprofitar per parlar dels rols de poder.

## MATERIAL COMPLEMENTARI

- Annex 2 de la guia didàctica
- [Manuals antirumors de BCN Acció Intercultural](#)
- [Desmontando mitos, d'Intermon Oxfam](#)

## PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- VARIANT: es pot fer una variant donant a les persones un material/temps per a preparar-se el debat
- Realitzar algunes de les activitats del [catàleg antirumors](#) de BCN Intercultural





# 8. Construïm ponts

### TEMPS

- 20 minuts

### MATERIAL

- Presentació
- Bolígraf i paper
- Cronòmetre
- Post-it i cartrons (opcional)
- Connexió a Internet (opcional)

## Objectius

- Finalitzar amb una proposta constructiva i enfocada a l'acció
- Apoderar als i a les joves cap a una ciutadania transformadora i constructiva

## Metodologia i continguts

A continuació farem un pont simbòlic que superarà els murs tangibles i intangibles que ocasionen en els desplaçaments. Explicuem que, per a què sigui sòlid, hem de pensar diferents accions que podríem realitzar.

Per a fer-ho, farem servir la tècnica del *crazy eight*: aquesta tècnica es basa en pensar 8 idees en vuit minuts, escrivint-les sense cap mena de filtre. En acabar, escriurem les diferents iniciatives en *post-it* i les agruparem en diferents àmbits d'actuació: països d'origen, desplaçaments, països d'acollida. Opcionalment, les enganxarem en un pont de cartró i compartirem la iniciativa a les xarxes socials.

Cadascú de nosaltres triarà una/dues accions en què ens podríem implicar.

## 8. Construïm ponts

### Per a la reflexió i tancament

Cadascuna de nosaltres podem aportar el nostre gra de sorra per a transformar la societat cap a un model més just i respectuós amb els drets de les persones migrants i refugiades. Hi ha molts nivells en què podem participar.

Per a actuar, és important no anar sol/a. Hi ha moltes entitats que treballen per aconseguir model de societat més just i que garanteixi els drets humans de totes les persones.

- Coneixem les diferents entitats que surten a la presentació? Sabem a on actuen? En coneixes d'altres?

### MATERIAL COMPLEMENTARI

- [How to do a Crazy Eights?](#)
- [LAFEDE \(Organitzacions per la Justícia Global\)](#)

### PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Investigació d'alguna de les entitats que treballen en la temàtica
- Tria d'una o dues accions per grup i organitzar-nos per començar a dur-les a terme. Iniciar una campanya.







# La protecció internacional

## 1. Instruments internacionals

*“En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil en altres països i a beneficiar-se'n. Aquest dret no podrà ser invocat contra una persecució veritablement originada per delictes comuns o per actes oposats als objectius i principis de les Nacions Unides.” Article 14 de la Declaració Universal dels Drets Humans (1948)*

La **Declaració Universal dels Drets Humans de 1948** reconeix el dret de tota persona a buscar asil en cas de persecució en el seu article 14. A fi de fer efectiu aquest dret, i donar així resposta als milers de persones refugiades que havia generat la II Guerra Mundial, es va adoptar en el marc de les Nacions Unides al 1951, la **Convenció de Ginebra sobre l'Estatut dels Refugiats** i posteriorment, al 1967, el **Protocol de Nova York**. Aquests són els dos instruments jurídics internacionals que defineixen el règim internacional de protecció de persones refugiades en el marc de les Nacions Unides, ambdós instruments vinculants pels països que els han signat, és a dir, estableixen drets i obligacions.

La **Convenció** estableix doncs el marc de protecció a les persones que pateixen un fundat temor de persecució, les quals es coneixen com a “refugiades”. Aquest temor pot ser per causes religioses, ètniques, polítiques o de nacionalitat, així com per pertinença a determinats grups socials. Quan l'estat d'acollida té acreditada la persecució, s'atorga un estatut de protecció, que és l'estatut de refugiat.

*“(...) aquella persona que per tenir fonamentats temors de ser perseguida per motius ètnics, religiosos, polítics, de nacionalitat, o per pertinença a un determinat grup social es troba fora del país de la seva nacionalitat, i no pot, a causa dels esmentats temors, o no vol, acollir-se a la protecció de tal país. O que mancant-li nacionalitat (apàtrides) i trobant-se fora del seu país on abans tenia la seva residència habitual, no pugui, o no vulgui, a causa dels temors esmentats, tornar a aquell país.”*

Queden excloses d'aquesta definició les persones que, amb motius fonamentats, es sospita que han comès un delictes contra la pau, o un delictes de guerra, contra la humanitat, o actes contraris a les finalitats i principis de les Nacions Unides.

El **Protocol de Nova York** de 1967 suposa l'eliminació de les restriccions temporals i geogràfiques que consignava la Convenció de 1951, ja que aquesta va ser elaborada com a resposta a les conseqüències de les dues guerres mundials i s'establia que les persones refugiades ho eren a causa dels esdeveniments ocorreguts abans de l'1 de gener de 1951 a Europa.

# LA PROTECCIÓ INTERNACIONAL



## Motius de persecució

**RAÇA O ÈTNIA:** pel color, origen, o pertinença a un grup ètnic.

*Exemple: els Rohingya a Myanmar, els albins a Camerun o Malawi.*

**RELIGIÓ:** per les creences teistes, no teistes o atees, per participació en cultes formals en privat o en públic, individualment o en comunitat.

*Exemple: la comunitat copta a Egipte, o els jueus durant la Segona Guerra Mundial a Europa.*

**NACIONALITAT:** per la identitat cultural, ètnica o lingüística, pels orígens geogràfics o polítics comuns, o per la relació amb la població d'un altre Estat.

*Exemple: les diferents nacionalitats de l'Antiga Iugoslàvia, els Palestins.*

**OPINIONS POLÍTIQUES:** per opinions, idees o creences sobre un assumpte relacionat amb els agents potencials de persecució i les seves polítiques o mètodes.

*Exemple: Opositors polítics a Veneçuela, activistes polítics a la Xina...*

**PERTINENÇA A UN DETERMINAT GRUP SOCIAL:** els membres comparteixen una característica innata, antecedents comuns, una característica o creença tan fonamental per a la identitat que no hi poden renunciar, o una identitat diferenciada per ser percebut com a diferent per la societat o agent perseguidor.

*Exemple: les dones, que poden patir Mutilació Genital Femenina a països com Gambia, Sudan o Mauritània.*

## 2. Normativa europea

En l'àmbit comunitari, la Unió Europea considera, en el tractat de Maastricht de 1992, el dret d'asil com un interès comú dels països membres.

La **Convenció de Dublín de 1990** va intentar determinar la responsabilitat dels estats membres a l'hora d'estudiar sol·licituds d'asil. L'anomenat "sistema de Dublín" pretén establir uns estàndards de tots els països membres en matèria d'asil, però l'absència d'uns criteris comuns en matèria d'asil impedeix l'aplicació real d'aquest sistema.

A partir del **Consell de Tampere de 1999**, la UE decideix invertir més esforços en la consecució d'un sistema comú d'asil en els següents anys. Es va treballar en aquest objectiu a través del Programa

# LA PROTECCIÓ INTERNACIONAL



de l'Haia al 2004, del Llibre Verd al 2007 i del Programa d'Estocolm al 2010. No obstant, actualment, la UE segueix sense comptar amb un sistema d'asil homogeni: tot i l'aprovació d'una sèrie de normes al 2013 (l'anomenat "Sistema Europeu Comú d'Asil" o SECA), els països membres continuen aplicant criteris diferents a l'hora de gestionar les sol·licituds d'asil presentades en el seu territori.

Un aspecte important del sistema de Dublín és que obliga a les persones sol·licitants d'asil a presentar la seva sol·licitud en el primer país de la Unió Europea al que accedeixin i siguin registrats, encara que no coneguin l'idioma ni hi tinguin afinitats culturals.

## 3. Legislació estatal

L'Estat espanyol reconeix el dret d'asil en la seva **Constitució** i el regula a través de la seva Llei d'Asil. La "**Llei 12/2009 de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària**", també coneguda com a Llei d'Asil, estableix els termes en què les persones nacionals de països no comunitaris i les apàtrides poden gaudir a Espanya de la protecció internacional constituïda pel dret d'asil i la protecció subsidiària, així com del contingut d'aquesta protecció.

Tanmateix, avui en dia, l'estat espanyol encara no l'ha dotada d'un reglament per tal d'aplicar-la. El desenvolupament reglamentari és el que fixa les condicions perquè una llei sigui efectiva. Si no hi ha reglament, hi ha determinats aspectes de la llei que no es compleixen.

## 4. El sistema d'asil a l'estat espanyol

La Llei d'Asil contempla dos tipus de protecció internacional, de diferent nivell:

1. **L'estatut de refugiat:** Es concedeix quan es reconeix la persona com a refugiada en virtut de la Convenció de Ginebra de 1951 i del seu Protocol de 1967. La persecució ha de complir els requisits de la definició.
2. **La protecció subsidiària:** No es compleixen els requisits per obtenir un Estatut de Refugiat però sí que existeix un perill per la persona si torna al país d'origen. Existeixen motius fonamentats per a creure que si la persona retorna al país d'origen s'enfrontarà a un risc real de partir danys greus (condemna a pena de mort, tortura, violència indiscriminada contra els civils...), i per aquests, no poden o no volen acollir-se a la protecció del país.

# LA PROTECCIÓ INTERNACIONAL



## ESTATUT DE REFUGIAT

És la garantia màxima de protecció. Implica la retirada del passaport i la impossibilitat de viatjar al país d'origen mentre es tingui la protecció internacional. En termes generals, suposa la possibilitat de demanar la nacionalitat espanyola al cap de 5 anys de la concessió de l'estatut, tot i que en determinats casos es contemplen terminis més breus.

## PROTECCIÓ SUBSIDIÀRIA

Es considera una forma devaluada de protecció, ja que si la persona pateix greus risc de persecució s'entén que és refugiada.

Suposa una protecció menor que l'Estatut de refugiat i està supeditada a la revisió de la situació del país per la seva renovació.

## 5. Límits en les definicions

El pas del temps i les diverses transformacions socials i polítiques ocorregudes a tot el món han evidenciat que existeixen moltes violacions dels drets humans que no estan contemplades en la definició de persona refugiada de la Convenció de Ginebra. Com a dret humà, el dret d'asil és un compromís que emana del dret internacional i que ha de garantir la protecció d'aquelles persones perseguides per una o diverses de les cinc causes recollides a la Convenció de Ginebra de 1951. No obstant això, aquesta definició és de per si limitada ja que s'enumeren els motius de persecució, ha estat utilitzada de forma molt restrictiva pels Estats i ha exclòs de la protecció a milions de persones que pateixen greus violacions de drets humans. Demostrar documentalment la persecució que s'està patint pot ser complicat o impossible i dificulta encara més el procés a algunes persones en cerca de refugi o a aquelles que encara no han patit una vulneració greu de drets, però la patiran si retornen al país d'origen. D'altra banda, és important tenir en compte que les persones que cerquen asil, acostumen a ser perseguides als seus països per múltiples raons i no una de sola. Tot i que els Drets Humans tenen com a característiques principals la universalitat, la indivisibilitat i la interdependència, la Convenció de Ginebra protegeix els drets civils i polítics, però no fa referència als drets econòmics, socials, civils o ambientals de les persones.

Aquesta restricció a la definició de les violacions de drets constitutives d'asil pot considerar-se, en si mateixa, una limitació en l'exercici del dret si tenim en compte que les persones que pateixen vulneracions de drets de tipus econòmic, social, cultural i ambiental no són reconegudes com a refugiades per part de la comunitat internacional, malgrat haver d'abandonar els seus països d'origen per protegir les seves vides de constants violacions de drets.

# LA PROTECCIÓ INTERNACIONAL



Tot i que inclou el terme “determinat grup social” que permet certa flexibilitat en la seva interpretació i és suficientment ampli per incloure-hi altres formes de persecució, com les que es donen per l’orientació sexual i les persecucions per gènere, no ha estat fins 50 anys més tard que aquestes formes de persecució han entrat i actualment es troben en el debat sobre el dret d’asil.

Cal afegir que altres organitzacions internacionals han ampliat o modificat la definició de persona refugiada, adaptant-la o contextualitzant-la a les seves realitats.

## *Persecucions per motiu de gènere i orientació sexual*

Parlem de persecució per motius de gènere quan les violacions de Drets Humans estan relacionades amb el paper que se li assigna a una dona pel fet de ser-ho, o a qualsevol persona per la seva orientació sexual o per la seva identitat de gènere (dona, home, trans o altres). La violència de gènere, per orientació sexual o identitat de gènere, el tràfic de persones amb fins d’explotació sexual, mutilació genital o el matrimoni forçat són situacions de discriminació que equivalen a persecució i que haurien de trobar emparament en la protecció internacional.

Les persecucions per raons de gènere no estan recollides de forma explícita a la Convenció. D’acord amb la Convenció de Ginebra, la legislació europea, (Directiva del Parlament Europeu i del Consell 2011/95), inclou en el motiu de persecució de pertinença a un determinat grup social “qüestions relacionades amb el sexe del sol·licitant, inclosa la identitat de gènere i l’orientació sexual”. La Llei d’Asil espanyola (Llei 12/2009, de 30 d’octubre, que regula el dret d’asil i la protecció subsidiària) recull gènere i orientació sexual dins del motiu de “grup social determinat”. No obstant això, el reglament de la Llei, que és el que fixa les condicions perquè sigui efectiva, encara no s’ha desenvolupat i les Directives europees d’asil no s’han transposat.

## *Drets Econòmics, Socials i Culturals i Ambientals (DESCA)*

Podríem definir als DESCAs com aquells drets humans que fan possible que les persones, de forma individual i col·lectiva, gaudeixin d’un nivell de vida adequat.

Els Drets Civils i Polítics estan directament relacionats amb condicions per poder gaudir d’una vida lliure de **temor**, és a dir, sense por a patir amenaces, abusos, injustícies...

Exemple: dret a la vida, dret a la seguretat personal, dret a la igualtat davant la llei, dret a la llibertat de pensament, consciència, religió i expressió, dret a no ser detingut arbitràriament ni subjecte a tractes i penes cruels, inhumanes i degradants, ...

# LA PROTECCIÓ INTERNACIONAL



... els **DESCA**, d'altra banda, estan més estretament vinculats a condicions per poder viure lliure de misèria, és a dir, amb la satisfacció de les nostres necessitats bàsiques.

Exemple: dret a l'alimentació, dret a l'aigua, dret a l'habitatge adequat, dret a l'educació, dret a la salut, drets culturals, dret al treball en condicions equitatives i satisfactòries, dret a un medi ambient sa...

L'actual distinció entre “migrant econòmica” i “persona refugiada” posa sobre la taula el debat sobre si la violació dels drets econòmics, socials, culturals i ambientals poden ser interpretats com a supòsits que mereixen protecció internacional, i, més enllà, de fins a quin punt els països del Nord global són responsables de les situacions que empenyen a les poblacions dels territoris que conformen els països del Sud global a fugir de casa seva.

## Referència:

- Maleta pedagògica per a la inclusió de les persones refugiades a la nostra societat. Primària, Secundària, Batxillerat i ed. d'adults, 2016
- El dret d'asil davant la vulneració de Drets Econòmics, Socials, Culturals i Ambientals (DESCA), Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, 2009



## ANNEX I



### *La migració mediambiental: forçada o voluntària?*

La migració mediambiental pot considerar-se una forma d'adaptació al canvi climàtic, però la seva principal existència implica una qüestió de profunda injustícia: els primers vint països més afectats pels trastorns mediambientals són responsables de només l'1% de les emissions totals de gas, i el 99% dels desastres naturals provocats pel canvi climàtic passen a països del Sud Global.

Per entendre la diferència entre la migració mediambiental forçada o la voluntària, veurem dos casos. Un desastre natural com el tifó Haiyan a Filipines, que va desplaçar a 4 milions de persones, pot obligar a la gent a abandonar les seves cases com acostumen a testimoniar les persones afectades per aquest tipus de desastres climàtics. Un altre exemple pot ser una llarga estratègia d'adaptació al canvi climàtic, com en el cas dels camperols mexicans que emigren als EUA a la recerca de feina: "El meu avi, el meu pare i jo mateix hem treballat en aquestes terres. Però el temps ha canviat... Ara la pluja arriba tard i produïm menys. L'única solució és marxar, almenys durant un temps. Cada any treballo entre tres i cinc mesos a Wyoming. És la meva font principal d'ingressos." Miguel, 45, Hueyotlipan, Mèxic.

Pakistan és un altre exemple interessant: a més d'un gran nombre de desplaçats (a causa de les inundacions i dels corriments de terra) i l'absorció de refugiats de països propers (com Afganistan i Somàlia), Pakistan també té una llarga història de migració voluntària, i la seva diàspora és una de les més grans del món

Fonts:

- Xarxanet: <http://xarxanet.org/ambiental/noticies/migrants-i-refugiats-climatic>

**Per a més informació:**

- El Confidencial: [Refugiados climáticos: una realidad invisible](#)



# Fem #unfollow als rumors

A continuació s'exposen alguns dels rumors més freqüents sobre persones refugiades, juntament amb dades que els desmunten i una relació de fonts d'informació de consulta.

### 1. "Acullen refugiats i els hi donen ajudes, mentre que la gent està a l'atur"

El programa d'acollida per a persones sol·licitants d'asil a l'Estat espanyol té una durada d'entre 18 i 24 mesos, de conformitat amb les directives europees en la matèria. Aquest programa consta de tres fases: acollida, integració i autonomia. Passat aquest temps, aquestes persones no tenen més ajudes que les que puguin ser ateses per Serveis Socials generalitzats, si ho necessiten.

Durant la primera fase, d'una durada de 6 a 9 mesos segons el grau de vulnerabilitat de la persona, es cobreixen les seves necessitats bàsiques: pot estar allotjada en un dispositiu d'acollida específic i rep atenció psicossocial, així com classes d'introducció a l'idioma i a l'entorn.

La segona fase se centra en promoure la integració de la persona sol·licitant d'asil, a través del reforç del coneixement de l'idioma, l'homologació de títols i la formació. Durant aquest temps, la persona ha de buscar habitatge i rep una ajuda per pagar el lloguer.

Finalment, la tercera fase se centra en aconseguir l'autonomia de la persona, reforçant les actuacions d'inserció sociolaboral. Durant aquesta fase, no es reben ajudes econòmiques per part del programa estatal d'acollida.

Recordem que les persones que fugen de persecucions es troben moltes vegades en situacions d'estrès post-traumàtic, que poden tenir menors a càrrec, i que sovint no coneixen la llengua i la cultura del país d'acollida, pel que un primer acompanyament integral i especialitzat és necessari. Per això, són entitats especialitzades que duen a terme els programes d'acollida.

Països com Dinamarca, Suècia i Alemanya han aprovat lleis que inclouen confiscar les pertinences de les persones que demanen asil per tal de sufragar despeses.

#### Fonts:

- Esquema del programa d'Asil estatal de CEAR
- ACNUR: Salud de los refugiados: superar el miedo tras el desplazamiento



## FEM #UNFOLLOW ALS RUMORS



### 2. “Entre els refugiats poden infiltrar-se terroristes”

Aquest prejudici envers les persones refugiades s’ha vist reforçat pels atacs que va patir Euro-pa a França, Bèlgica i altres països que no formen part de la UE. És per això que alguns estats utilitzen aquests fets com a excusa per tancar fronteres.

El terrorisme és un fenomen mundial i respon a múltiples causes, entre d’altres l’exclusió social i la manca de polítiques que incorporin una veritable perspectiva intercultural. La possibilitat d’una infiltració per part d’alguna persona vinculada a diversos grups terroristes és molt remota ja que les persones refugiades passen per controls exhaustius a través del Sistema Europeu Comú d’Asil (SECA) on les bases de dades permeten a les forces policials comparar empremtes dactilars amb finalitats preventives de detecció i, fins i tot, d’investigació de delictes de terrorisme.

De fet, les persones provinents de països del Pròxim Orient són les que pateixen més l’escala de violència, segons l’Índex Global de Terrorisme. Cinc països concentren dos terços de totes les morts per terrorisme: Iraq, Afganistan, Síria, Nigèria i Pakistan. Per tant, les persones d’aquests països són les principals víctimes del terrorisme. Grups terroristes com l’Estat Islàmic consideren que les persones que fugen de les zones que ells controlen són traïdores. Per tant, les persones refugiades són víctimes per partida doble: perseguits pels grups terroristes i per la manca de voluntat d’Europa d’oferir-los asil. El que busquen és la pau i la seguretat de les seves vides, doncs són les principals víctimes del terror.

#### Fonts:

- Esquema del procediment de sol·licitud d’asil a l’estat espanyol, de CEAR.
- Sistema Europeu Comú d’Asil (SECA)
- Global Terrorism Index
- Informe CEAR sobre la reforma del SECA
- Amnistia Internacional: *The circle of hell, barrel bombs in Syria, Aleppo*
- Alerta! Informe anual sobre conflictes, drets humans i construcció de pau de l’Escola de Cultura de Pau
- Escola Cultura de Pau: *Quan després d’atacs violents sorgeixen les pors*
- *El Diario de la Educación ante los atentados de Barcelona y Cambrils*

## FEM #UNFOLLOW ALS RUMORS



### 3. “Amb l'atur que hi ha a l'estat espanyol, no ens podem permetre l'acollida de persones refugiades”

La història de la humanitat ha anat sempre de la mà de les migracions. La presència dels éssers humans a tots els llocs a la terra és, per tant, el resultat del moviment continu de les persones: la migració, forçada o voluntària, és un tret definitori de l'ésser humà.

El nombre total de persones refugiades (amb un estatus de protecció internacional concedit o sol·licitants d'asil) a l'estat espanyol era, a finals del 2016, de 33.360 persones, un percentatge ben petit respecte al total de la població espanyola, i per tant el seu impacte a nivell d'ocupació laboral és igualment escàs.

La crisi que està afectant a tots els nivells genera prejudicis i rumors sobre els col·lectius més vulnerables, com les persones estrangeres, fet que provoca que els recaigui de manera injusta la culpa del que està passant.

Segons la Xarxa Antirumors de Barcelona Acció Intercultural: “Durant el període de creixement econòmic la població estrangera va ocupar nínxols de feina on la població au-tòctona era deficitària”. És a dir, la població estrangera va arribar sota demanda del mercat laboral i per complementar la mà d'obra autòctona.

Per altra banda, convé remarcar que tant a nivell espanyol com europeu, els diners que s'estan invertint en control i militarització de fronteres per impedir l'entrada de persones en cerca de refugi és molt superior a les partides destinades a l'acollida i integració de persones refugiades. Segons Amnistia Internacional, entre 2007 i 2013 Espanya va dedicar 289.394.768 euros a seguretat pels 9.342.834 euros per millorar la situació de persones sol·licitants d'asil. Són 280 milions de diferència.

#### Fonts:

- ACNUR: Estadístiques mundials sobre persones refugiades de 2016
- Xarxa Antirumors de Barcelona
- Diari ARA: La UE triplicarà el pressupost per reforçar el control de les fronteres i la immigració
- Diari ARA: Els nous pressupostos de la UE: més diners per a les fronteres, retallades en agricultura i nous fons anticrisi
- Transnational Institute, Statewatch, Centre Delàs de Estudios per la Pau, NOVACT i Centro de Educación e Investigación para la Paz (CEIPAZ): Informe “Les forces del mercat. L'auge del complex industrial de la seguretat de la UE”
- Amnistia Internacional: Mentiras y medias verdades sobre las personas migrantes
- Amnistia Internacional: Las políticas migratorias de la UE ponen en peligro vidas y derechos
- Informe Centre Delàs d'estudis per la Pau: Expandiendo la Fortaleza: Las políticas de externalización de las fronteras de la UE (Mark Akkerman)

## FEM #UNFOLLOW ALS RUMORS



### 4. “Els refugiats estan envaint Europa” (“Tothom vol venir a Europa”)

Al 2015, la Unió Europea va rebre la xifra més elevada de sol·licituds de protecció internacional dels darrers anys, 1,2 milions de sol·licituds. Al 2016, segons [fonts de l'Eurostat](#), en van rebre 1.259.995. Al 2017, però, [aquesta xifra va caure un 43 %](#), situant-se en 706.913 peticions. Si bé continuem trobant-nos amb un nombre de sol·licitants d'asil superior als nivells previs al 2015, els territoris que conformen la Unió Europea [no estan entre els països que acullen més població refugiada](#).

Als països fronterers a les zones de conflicte com ara el Líban o Jordània, la població refugiada representa el [25 %](#) i el [8,7 %](#) de les seves societats respectivament. Segons l'ACNUR, el [84 %](#) de les persones refugiades estan sent acollides a països del Sud global, entre els quals encapçalen la llista [Turquia \(2,9 milions de persones refugiades al 2016\)](#), [Pakistan \(1,4 milions\)](#) i el Líban (10 milions).

La majoria de peticions d'asil fetes a països Europeus són [rebutjades](#). Al 2017, l'Estat Espanyol va [rebutjar dues de cada tres sol·licituds d'asil](#). Segons dades de l'Eurostat recollides per l'entitat, el 2017 d'un total de 13.350 resolucions, es van concedir tan sols 595 estatuts de refugiat, 4.080 reconeixements de protecció subsidiària i cap per raons humanitàries. Així mateix, el [sistema de reubicació](#) de les persones refugiades que arribaven a Grècia i Itàlia al llarg del [2015 no ha estat respectat pels països de la UE](#), deixant a milers de persones refugiades sense accés real al dret d'asil i en situacions humanitàries molt greus.

#### Fonts:

- [EUROPEAN ASYLUM SUPPORT OFFICE \(EASO\)](#) – últimes xifres d'asil a Europa
- [Anàlisi de CEAR](#) sobre resolucions de sol·licituds d'asil a Espanya durant el 2017
- [Figures at a glance](#) de l'ACNUR – últimes xifres i estadístiques sobre asil a nivell mundial
- [Global trends](#) de l'ACNUR – Tendències mundials en matèria de desplaçaments forçosos al 2016
- [Països que acullen més persones refugiades segons ACNUR](#)
- [Asylum quarterly report](#) de l'Eurostat
- Els acords UE-Turquia explicats per CEAR
- Eldiario.es: [Espanya, entre los Estados que más han incumplido su cuota de refugiados junto a los países del Este](#)

## FEM #UNFOLLOW ALS RUMORS



### 5. “els camps de refugiats són llocs segurs”

La ONG Metges del Món va denunciar al 2016 que els camps de persones refugiades instal·lats a Grècia no compleixen amb les normatives internacionals establertes i que es troben en condicions deficients i lamentables.

Camps de refugiats oficials grecs, així com d'altres a Europa compten amb uns recursos sanitaris, escoles i campanyes de vacunacions insuficients, condicions insalubres, així com amb una baixa quantitat i qualitat del menjar. Hi són freqüents els casos d'abusos i violència contra les dones i infants. Així mateix, hi ha molts camps de refugiats que estan per sobre de les seves capacitats i la malnutrició afecta els nens i les nenes. La inseguretat dels camps de refugiats es fa més patent en el cas de persones vulnerables per la seva orientació sexual o gènere com dones, nenes o persones LGTBIQ.

#### Fonts

- Amnistia Internacional: *“Si quieren saber lo que es pasar miedo, hambre y frío de verdad, vengan aquí”*
- Amnistia Internacional: *“Las mujeres refugiadas necesitan urgentemente protección frente a la violencia sexual y de género”*
- Médicos del Mundo: *“Turquía aún no tiene nuevos campos de refugiados y los que hay son deplorables”* -
- Médicos del Mundo: *“Abusos sexuales a las refugiadas en el viaje a Europa”*
- Human Rights Watch: *“Greece: Dire Risks for Women Asylum Seekers”*

### 6. “la solució per a què no vinguin es aixecar tanques”

El dret d'asil és un dret humà i els estats tenen l'obligació de donar protecció a aquelles persones que el sol·licitin. Veiem com la resposta de la UE davant de l'èxode més gran humà des de la Segona Guerra Mundial, no respecta aquesta obligació.

Com a conseqüència, la majoria de les persones que escapen de la guerra no troben cap altra alternativa que creuar les fronteres i el mar a mans de xarxes de tràfic, en embarcacions extremadament precàries i perilloses. La solució és, ara més que mai, l'obertura de vies legals. En aquest sentit, diverses organitzacions internacionals reclamen a la Unió Europea mesures per fer efectives les vies segures per garantir el dret d'asil.

Actualment és més rendible el tràfic de persones que el tràfic de drogues. Inicialment se'ls promet que viatjaran en un vaixell segur i amb capità, però no és així, viatgen amb barques. Segons The Migrant Files, es calcula que des d'inicis del segle XXI fins al 2016, la UE ha invertit prop de 11.300 milions d'euros en deportacions, a més de 955 milions en control de fronteres, 230 milions en investigació de noves formes de control fronterer, 225 milions en l'adquisició de nova tecnologia pel control de fronteres, 77 milions en la construcció de tanques, 75 milions en assistència tècnica a països del nord d'Àfrica i 46 milions en la construcció de centres de detenció fora de l'espai de la Unió Europea.

# FEM #UNFOLLOW ALS RUMORS



## Fonts:

- Comisión Española de Ayuda al Refugiado (CEAR): [Derecho de Asilo](#)
- ACNUR: [Asilo: definición y características básicas](#)
- Eldiario.es: ["La ONU carga contra el acuerdo sobre refugiados de la UE: "No es consistente con la legislación"](#)
- CEAR: [La falta de vías legales alimenta el tráfico de personas](#)
- Intermón Oxfam: [¿Por qué pedimos vías seguras y legales para las personas que huyen buscando refugio?](#)
- The Migrant Files
- Convenció de Ginebra sobre l'Estatut dels Refugiats (1951)
- Protocol de Nova York sobre l'Estatut dels Refugiats (1967)
- Informe de la Europol sobre tràfic de persones (2015)

## 7. "Europa té una política de portes obertes"

Dels més de 65 milions de persones desplaçades forçosament que hi ha en tot el món, més del 80% es troba en països limítrofs als països d'origen d'aquestes persones degut, entre d'altres raons, a que la majoria d'elles tenen l'esperança d'un retorn ràpid a casa seva.

Estudis mostren que la gran majoria de persones desplaçades tornen al seu país d'origen quan el conflicte s'acaba per tal de reunir-se amb les seves famílies i antigues vides un cop s'ha resolt la situació.

Per això, països com Turquia, Pakistan, Líban i Iran havien acollit a finals del 2016 a més de 5 milions de persones refugiades mentre que la Unió Europea (formada per 28 estats) ha rebut 1,2 milions de persones refugiades al 2016 i no ha complert el compromís adoptat al 2015 de reubicar a 180.000 persones refugiades atrapades a Itàlia i Grècia.

A més, Europa ha negociat amb Turquia l'expulsió de les persones extracomunitàries que arriben a les costes gregues de forma il·legal, vulnerant normes internacionals, i ha bloquejat la ruta dels Balcans per on estaven arribant un gran nombre de persones, entre les quals es troben potencials sol·licitants d'asil.

## Fonts:

- Intermón Oxfam: [Un reparto desigual ¿Qué países acogen a más refugiados?](#)
- ACNUR – [Global Trends 2016](#)
- EUROSTAT – [Asylum Applicants in the EU](#)
- Eldiario.es:

[España, entre los estados que más han incumplido su cuota de refugiados junto a los países del Este](#)  
[La Unión Europea confirma su portazo a los refugiados en 24 horas](#)  
[Dos años del acuerdo UE-Turquía: 13.000 refugiados atrapados en las islas y 2.000 personas deportadas](#)

## FEM #UNFOLLOW ALS RUMORS



### 8. “Els refugiats venen de Síria”

A finals de 2017, [la guerra de Síria](#) ja havia forçat el desplaçament d'11 milions de persones, d'aquesta xifra, 5,4 milions corresponen a persones que han marxar a l'exili, segons [l'ACNUR](#). Aquest conflicte que ja dura més de 7 anys, ha provocat l'èxode més gran des de la fi de la Segona Guerra Mundial.

No obstant això, les persones també fugen [d'altres conflictes més invisibilitzats](#) als mitjans de comunicació com són [l'Iraq](#), [l'Afganistan](#) o [Mali](#), entre d'altres. Així mateix, és important remarcar que a Catalunya la majoria de sol·licitants d'asil provenen [d'Ucraïna](#), fugint d'un conflicte molt proper a nosaltres i que sovint no tenim present. A nivell estatal, la nacionalitat que més va demanar la protecció internacional al 2017 va ser [Veneçuela](#).

No totes les persones fugen de conflictes armats: el país pot estar en pau, però les persones o certs grups de persones poden patir greus vulneracions de drets humans. Segons la [Con-vençió de Ginebra](#) que recull la definició de persona refugiada, és refugiada un persona que té un temor fonamentat de patir persecucions per un d'aquests motius: raça/ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a un determinat grup social (per exemple, el col·lectiu LGTBI o les dones en certs països) o opinions polítiques.

A més a més, la [llei espanyola d'asil](#) inclou de manera específica la perspectiva de gènere reconeixent les persecucions que pateixen concretament les dones com a motius per a garantir la protecció internacional. Aquestes persecucions són greus violacions de drets humans vinculades al gènere, com per exemple: la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat o l'esclavitud domèstica, ús de les violacions com a arma de guerra, crims d'honor, tràfic de persones, en particular, amb finalitats d'explotació sexual, etc.

Per últim, no hem d'oblidar el gran nombre de nens i nenes no acompanyades que arrisquen la seva vida durant el camí de fugida i que pateixen un gran risc de caure en màfies de tràfic de persones, d'òrgans o explotació. Per això, cal reclamar als nostres governs vies segures i legals d'accés perquè totes aquestes persones que, precisament, fugen de la guerra i de vulneracions de drets humans no hagin de patir més abusos en els trajectes de fugida a la recerca d'una vida segura i digna.

#### Fonts:

- Oxfam Internacional: [Visibilizar lo invisible](#)
- Amnistia Internacional: [Síria 2017/2018](#)
- Amnistia Internacional: [Malí 2017/2018](#)
- Barcelona Acció Intercultural: [Ucrania: los refugiados olvidados de Europa](#)
- Europapress: [“ACNUR: “Lo del este de Ucrania no es un conflicto congelado sino caliente y con enfrentamientos diarios”](#)
- ACNUR: [5 millones de refugiados sirios](#)
- ACNUR: [Descubre el porqué de la guerra de Siria](#)
- ACNUR: [Global Trends 2016](#)
- ACNUR: [Emergencia en Irak](#)
- CARE Internacional: [SUFFERING IN SILENCE: The 10 most under-reported humanitarian crises of 2016](#)
- Eldiario.es: [El miedo y la violencia originan una nueva ola de refugiados procedentes de Afganistan](#)
- [Convenció de Ginebra sobre l'Estatut dels Refugiats \(1951\)](#)
- [Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria.](#)
- [“Más que Cifras”](#) de CEAR: Dades i estadístiques d'asil a Espanya i la Unió Europea de l'any 2017.



### 9. “l'estat espanyol té voluntat acollidora”

La política d'asil espanyola ha estat marcada per una baixa voluntat política d'acollir a persones refugiades.

La [Llei d'asil del 2009](#) va anul·lar la possibilitat de sol·licitar l'asil a les ambaixades d'altres països, la qual cosa força a les persones que fugen de conflictes i persecucions a recórrer llargues i perilloses rutes fins arribar al país d'acollida per poder sol·licitar l'asil. Així mateix, es re-clama visats de trànsit a les persones sirianes per entrar a l'Estat espanyol, quan l'ambaixada espanyola a Síria fa anys que està tancada.

Igualment, el procés de reubicació, a través del qual l'Estat espanyol es va comprometre a rebre 16.000 persones en cerca de refugi atrapades a Grècia i Itàlia abans de setembre del 2017, ha [fracassat, ja que només n'ha rebut un 14 %](#). Pel que fa al conjunt de països de la Unió Europea, només s'han reubicat i reasentat 28.242 sol·licitants d'asil, un 18 % de les persones acordades.

A això, se suma la [lentitud](#) de l'Estat espanyol en tramitar sol·licituds d'asil. De mitjana, tarda uns dos anys per resoldre. Així mateix, ha reduït en els últims anys el programa d'acollida a les persones sol·licitants d'asil i, continua [denegant-ne](#) un gran nombre, fet que aboca a la irregularitat a persones que ja han reconstruït la seva vida aquí.

#### Fonts:

- [Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria.](#)
- [Informe Intermón Oxfam: España suspende en la respuesta a la crisis mundial de desplazados \(2016\)](#)
- [Eldiario.es: España, entre los Estados que más han incumplido su cuota de refugiados junto a los países del Este](#)
- [El País: España estrecha aún más la “vía segura” para pedir asilo](#)
- [CEAR: 15 datos sobre las personas refugiadas](#)

## FEM #UNFOLLOW ALS RUMORS



### *Altres fonts documentals*

- ["Más que Cifras"](#) de CEAR: Dades i estadístiques d'asil a Espanya i la Unió Europea de l'any 2017.
- [Global Trends](#) : Informe d'ACNUR amb les dades globals de desplaçament forçós a nivell mundial. (actualitzat cada any, aquí el del 2016)
- [Xarxa Antirumors de Barcelona Acció Intercultural](#): eines i discursos per desmuntar rumors i estereotips sobre diversitat cultural
- [Diccionari d'Asil de la CCAR \(2009\)](#)
- [Informe CEAR 2017](#)
- [Informe CEAR 2018](#)

